

De pedagogische communicatie tijdens de jeugdstrafrechtzitting

J. van Ham (3240142)

I. E. C. van der Kaaij (3325997)

L. J. C. Prop (3046532)

C. Ridder (3291278)

Pedagogische Wetenschappen

Bachelor 3

Cursus code: 200600042

Docent: Mw. Stephanie Rap, Msc, Ma

30 juni 2010

Voorwoord

Deze bachelorthesis is geschreven ter afsluiting van de bacheloropleiding Pedagogische Wetenschappen aan de Universiteit van Utrecht.

Na verdieping en afronding van de minor Jeugd en criminaliteit is de interesse voor dit onderwerp ontstaan. Dit onderzoek heeft er aan bijgedragen dat de kennis omtrent jeugdcriminaliteit verder ontwikkeld is.

Wij willen de deelnemende rechtbanken bedanken voor hun medewerking en flexibiliteit. Ook willen wij onze thesisbegeleidster Stephanie Rap bedanken voor haar feedback en ondersteuning.

De pedagogische communicatie tijdens de jeugdstrafrechtzitting

J. van Ham, I. E. C. van der Kaaij, L. J. C. Prop, C. Ridder

Samenvatting

Voor dit onderzoek is de pedagogische communicatie tijdens jeugdstrafzittingen onderzocht. Omdat het Nederlands jeugdstrafrecht wordt gekenmerkt door de dialoog tussen rechter en jeugdige verdachte, wordt verwacht dat er sprake zal zijn van pedagogische communicatie tijdens de zitting.

Dit onderzoek is uitgevoerd door het bijwonen van 33 jeugdstrafzittingen in twee rechtbanken in Nederland. Het onderzoek is vooral kwalitatief van aard en er is gebruik gemaakt van een gestandaardiseerde observatielijst en geluidsopnamen om de zittingen na afloop te analyseren. De analyse van de geluidsbestanden is gedaan door middel van transcriptie. Tijdens het bijwonen van de zittingen is specifiek gelet op de rol en houding van de jeugdige verdachte, de mate van leeftijdsadequate communicatie tussen kinderrechter, Officier van Justitie en jeugdige verdachte, in welke mate de rechter een moreel appèl doet op de jeugdige verdachte en op welke manier de ouders van de jongeren betrokken worden tijdens de zitting. Conclusie is dat de jeugdige verdachte door de rechter blijkt te worden betrokken tijdens de zitting, hij wordt aangemoedigd om zijn visie op de zaak te geven en te antwoorden op vragen van de rechter. De rechter spreekt de jongeren in de meeste gevallen op een leeftijdsadequate manier aan. Ook doet de rechter tijdens zijn uitspraak een beroep op de morele aspecten van de zaak. Tot slot blijkt dat de ouders van de jongere worden betrokken tijdens de zitting indien zij aanwezig zijn. Daarnaast blijken zij, wanneer de rechter dit nodig acht, aangesproken te worden op het gedrag van hun kind.

Inleiding

In 1905 zijn in Nederland de Kinderwetten in werking getreden. Deze kinderwetten introduceerden de burgerlijke kinderwet, de strafrechtelijke kinderwet en de kinderbeginselenwet (Weijers & Liefwaard, 2007). Na de inwerkingtreding van de Kinderwetten kwam er meer behoefte aan een gespecialiseerde kinderrechter (Weijers & Imkamp, 2008). Deze kinderwetten hebben ervoor gezorgd dat het behandelen van de zaak achter gesloten deuren plaatsvindt en verplichten het kind om ter terechtzitting te verschijnen (Weijers & Liefwaard). In 1965 is de ondergrens voor het jeugdstrafrecht vastgesteld op twaalf jaar en de bovengrens op achttien jaar (Weijers, 2007a). Daarnaast is het mogelijk dat jongeren vanaf zestien jaar berecht worden volgens het volwassenenstrafrecht. Hier kan voor gekozen worden op basis van de ernst van

het delict of de omstandigheden waaronder het delict is gepleegd, ook kan de persoonlijkheid van de jongere een rol spelen (Nijboer, 2005, Bakker, 2006). De bijzondere behandeling van jongeren in het jeugdstrafrecht is gebaseerd op ideeën over de ontwikkeling van het kind. Binnen de Nederlandse jeugdstrafrechtspleging staat de dialoog tussen rechter en jongere centraal (Bruins, 2005). Weijers (2004) onderscheidt drie dimensies binnen de communicatie in de jeugdrechtbank. De eerste dimensie is uitleg, binnen deze dimensie wordt onder andere gelet op de uitleg van jargon en de benoeming van rituelen. De tweede dimensie is de algemene houding van de kinderrechter. De manier waarop een vraag gesteld wordt en een open houding is hierbij belangrijk, ook dient de rechter zich tot de jongere te richten en niet tot zijn advocaat. De derde dimensie ten slotte, is de morele communicatie. Het gaat hierbij om de dialoog die ontstaat en of een beroep gedaan wordt op de morele emoties van de jeugdige verdachte.

De doelstelling van dit onderzoek is het in kaart brengen van de pedagogische communicatieaspecten van jeugdstrafzittingen. Onderzoek naar de pedagogische communicatie in de jeugdrechtbank blijkt schaars. Dit heeft ertoe geleid dat dit onderzoek zich richt op de volgende centrale vraagstelling: In hoeverre is er sprake van pedagogische communicatie in de jeugdrechtbank?

Deze centrale vraagstelling is onderverdeeld in vier specifieke deelvragen: 1) Wat is de rol van de jongere tijdens de zitting, 2) In hoeverre kan de communicatie tussen kinderrechter en jeugdige verdachte getypeerd worden als leeftijdsadequaat, 3) In hoeverre doet de kinderrechter in moreel opzicht een beroep op de verdachte en 4) Op welke manier worden ouders aangesproken en betrokken tijdens de jeugdstrafzitting van hun kind?

Allereerst zal per deelvraag de literatuurstudie die gedaan is besproken worden. Daarna zullen de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie genoemd worden. Vervolgens wordt de gebruikte methode besproken, waarin ook de definiëring van de begrippen aan bod komt. Daarna zullen per deelvraag de resultaten en deelconclusies gegeven worden. Tot slot zal in de conclusie de hoofdvraag beantwoordt worden en zullen in de discussie eventuele beperkingen genoemd worden en aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan worden.

Rol van de jeugdige verdachte

Jongeren leren steeds meer sociale verantwoordelijkheden te dragen en binnen deze verantwoordelijkheden is de interactie tussen volwassenen en jongeren een belangrijk aspect (Nijnatten, 2005). In het Nederlands jeugdstrafrecht staat de dialoog tussen rechter en jeugdige verdachte centraal (Weijers, 2008). Binnen

het juridische werkveld neemt communicatie daarom een belangrijke plaats in en vanzelfsprekend moet men binnen dit werkveld beschikken over goede communicatieve vaardigheden (Bruins, 2005). Uit onderzoek blijkt echter dat de communicatie tussen volwassenen en jongeren bij voor de jongere problematische of ongemakkelijke aangelegenheden vaak moeilijk verloopt (De Bruijn, 2008). Deze verstoorde communicatie kan leiden tot onbegrip bij de jongere en tevens tot een negatieve houding. Uit onderzoek blijkt de houding van de jongere een belangrijk aspect gedurende het proces. Voor een jongere kan het lastig zijn om in te schatten hoe hij zich moet gedragen tijdens de zitting. Volgens De Haan en Hielkema (2004) worden op dit punt verwachtingen aan de jongeren gesteld waar zij moeilijk aan kunnen voldoen. Voor de jongere is de omgeving waarin hij zich tijdens een proces bevindt vreemd, de juridische termen die worden gebruikt zal hij niet altijd begrijpen en gedurende het proces draait het allemaal om hem.

Een belangrijk kenmerk van het proces, is zoals al eerder genoemd, de dialoog tussen rechter en jeugdige verdachte. Tijdens deze dialoog kan de jeugdige verdachte onder andere zijn visie op de zaak geven en vragen beantwoorden van de rechter en eventueel van de Officier van Justitie. Ten slotte heeft de jeugdige verdachte recht op het laatste woord. Om een goed verloop van de dialoog tussen kinderrechter en jeugdige verdachte te bewerkstelligen, is het van belang dat de kinderrechter rekening houdt met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van de jongere.

Leeftijdsadequaat

Voor leeftijdsadequaat wordt de volgende definitie gehanteerd: de leeftijd passend bij de ontwikkeling (Kohnstamm, 2002). Een apart jeugdstrafrecht is van belang, omdat minderjarigen verschillen van volwassenen in onder andere intellectueel opzicht (Cauffman & Steinberg, 2000; Steinberg & Scott, 2003; Weijers, 2007; Weijers & Hokwerda, 2003). Dat beïnvloedt het vermogen van jongeren om zelfstandig te kunnen beslissen in hoge mate. Dit geldt met name voor de vroege adolescentie (12-14 jaar). Jongeren zitten in deze periode midden in hun ontwikkelingsproces waarin zij met name algemene kennis opdoen die nog niet op het niveau is van volwassenen. De cognitieve en intellectuele vermogens van adolescenten tussen de 15 en 17 jaar verschillen weinig van die van volwassenen (Weijers, 2007). Er is dan ook een wezenlijk verschil tussen adolescenten van 12 tot 14 jaar en adolescenten van 15 tot 17 jaar en de manier waarop zij aangesproken dienen te worden (Poythress, Lexcen, Grisso & Steinberg, 2006; Urbas, 2000). Daarnaast zijn kinderen vaak egocentrisch (Ruck,

Abramovitch & Keating, 1998), waardoor zij eerder rekening houden met zichzelf dan met anderen. Dit verklaart mogelijk waarom een jongere moeite heeft zich in te leven in het slachtoffer en daardoor geen schuldbesef toont binnen de jeugdstrafzitting.

Het onderscheid dat gemaakt wordt tussen jongeren en volwassenen heeft te maken met de ontwikkelingspsychologie en het pedagogisch karakter van de strafzitting (Backer, 2004; Weijers & Imkamp, 2009). Er is een verschil tussen adolescenten en volwassenen met betrekking tot de noties, het kunnen begrijpen van het verschijnen voor de rechtbank, van wat een strafzitting eigenlijk inhoudt en van hetgeen van de verdachte wordt verwacht. De kinderrechter dient hierbij rekening te houden met de beperkte verantwoordelijkheid en het beperkte besef van de betekenis van het proces en de van hen verwachte proceshouding. Daarom zijn er twee pedagogische basisopgaven van de jeugdstrafzitting: zo goed mogelijk deelnemen door de jongere en beseffen waarvoor de jongere verantwoordelijk is. Een actieve deelname is noodzakelijk voor het besef van verantwoordelijkheid (Weijers, 2008a).

Om zo volwaardig mogelijk te kunnen deelnemen aan het proces, zou de jongere hulp moeten krijgen in twee opzichten: ten eerste op emotioneel niveau en ten tweede op cognitief niveau. Bij emotionele hulp moet er aan gedacht worden dat er ondanks de formele setting toch een zo goed mogelijk contact gemaakt moet worden met de jongere, dat wil zeggen de jongere zo veel mogelijk op hun gemak stellen. Op cognitief niveau moet er voortdurend op gelet worden of de jongere begrijpt wat er wordt besproken. Dat vereist dat de kinderrechter en jeugddofficier zo veel mogelijk proberen om strafrechtelijk jargon te vermijden en indien ze dit wel gebruiken dit kort toe te lichten. Juridisch jargon kan een belemmering vormen voor de communicatie, omdat het de kans mogelijk verkleint dat de jongere volwaardig en actief deel kan nemen aan het proces (Weijers & Imkamp, 2009). Deze belemmering kan invloed hebben op de houding van de jeugdige verdachte. De uitspraak dient goed gemotiveerd te worden en wel op een wijze die begrijpelijk is voor de jongere (Travers, 2007). Duncan (2002) is van mening dat de houding van de jongere tijdens de zitting geen rol mag spelen bij het vonnis. Het niet betuigen van spijt en niet tonen van berouw zouden geen grond mogen zijn om minderjarigen zwaardere straffen op te leggen. Het niet betuigen van spijt en of berouw valt onder moreel redeneren, wat bij delinquente jongeren vaak verminderd ontwikkeld is in vergelijking met hun niet delinquente leeftijdsgenoten.

Moreel appèl

Uit onderzoek is gebleken dat jeugdige delinquenten over het algemeen een lager niveau van moreel redeneren hebben vergeleken met hun leeftijdsgenoten (Le Sage, 2006). Zij kunnen zich in mindere mate de angst en het verdriet van een ander voorstellen. Tevens kunnen zij zich geen goed beeld vormen van wat er in de ander om gaat en hebben mede daardoor een verminderd vermogen tot inschatten van goed en kwaad (Weijers & Duinstra, 2008).

Weijers (2000) zegt dat het aanspreken van de jeugdige verdachte op de morele betekenis van zijn daad belangrijk is om het jeugdstrafrecht het pedagogische karakter te geven waar het voor ontwikkeld is. Het goed aanspreken van jeugdige delinquenten op schuldbesef betekent dat de rechter hem of haar kritische vragen stelt die de jongere helpen zijn gedrag, houding en zelfbeeld te corrigeren (Weijers, 2000). Ook worden er vragen gesteld om het gevoel van empathie te stimuleren bij de jeugdige. Dit wordt gedaan om de jeugdige in te laten zien dat het gepleegde delict en de consequenties daarvan serieus genomen moeten worden (Weijers, 2004). Het is daarbij nadrukkelijk niet de bedoeling dat de rechter de jeugdige verwijten maakt (Weijers, 2000). Belangrijk is dat het delict centraal staat en dat de jongere aangesproken wordt op zijn concrete gedrag. Ook moet het voor de jeugdige duidelijk zijn dat het uitzitten van zijn straf twee bedoelingen heeft: ter compensatie van maatschappelijk ervaren leed en ter correctie van toekomstig gedrag. Jongeren moeten geconfronteerd worden met de gevolgen van het gepleegde delict, omdat zij vaak de gevolgen van hun handelen niet zien. Daar moeten ze bij geholpen worden tijdens de strafzitting (Weijers, 2008).

Wanneer de jongere wordt aangesproken op schaamte in plaats van op schuld, gaat dit vaak gepaard met gevoelens van waardeloosheid en machteloosheid (Weijers, 2000). Schaamte is dat deel van de communicatie dat zegt: 'Er is iets mis met jou'. Het tast daarmee de identiteit aan. Dit is vooral voor adolescenten gevaarlijk omdat zij nog volop met hun identiteitsontwikkeling bezig zijn (Weijers, 2000). Kinderen die niet als waardig worden gezien of bloot worden gesteld aan neerbuigende opmerkingen ontwikkelen daardoor geen gezonde identiteit en hebben vaak problemen met zelfrespect. Problemen in de identiteitsontwikkeling kunnen vervolgens leiden tot verdere problemen in de sociale ontwikkeling (Ten Eijck, 2003). Ook blijkt uit onderzoek dat gevoelens van schaamte positief samenhangen met een zwak psychologisch functioneren (Webb, Heisler, Call, Chickering & Colburn, 2007).

Het aanspreken van jongeren op schuldbesef lijkt het beste te zijn, omdat zij de gevolgen van het handelen moeten leren inzien (Weijers, 2008). Toch is

nadrukkelijk aanspreken op schuldbesef ook niet altijd goed. Dit hangt samen met de opvoeding die de jeugdige verdachte heeft gehad. Bij sommige daders is een morele aanpak de juiste methode om hen iets te leren. Bij andere daders moet de communicatieve aanpak worden toegepast, waarbij het alleen om het delict en concreet gedrag gaat en niet om schuld of schaamte. Dit is bijvoorbeeld het geval bij kinderen die van jongs af aan voortdurend te snel en rigide zijn aangesproken op schaamte.

Uit onderzoek van Bakker (2009) blijkt dat er door kinderrechters in Nederland maar in beperkte mate aanspraak gedaan wordt op de morele gevoelens van de jeugdige verdachte. Ook blijkt de achtergrond van de verdachte mee te spelen. Wanneer de jeugdige een problematische achtergrond heeft, bestaat de indruk dat rechters een meer beschermende rol gaan innemen, waarbij niet zozeer het delict centraal staat maar de persoon zelf. Dit is een positief punt, omdat eerder genoemd is dat het belangrijk is om rekening te houden met de persoonlijke achtergrond van de jeugdige dader in de manier waarop er een moreel appèl op de jeugdige wordt gedaan (Weijers, 2000).

Rechters moeten zich bewust zijn van de manier waarop zij in moreel opzicht een beroep doen op jongeren in de rechtzitting. Een moreel appèl kan de juiste methode zijn om de jeugdige in pedagogische zin iets bij te brengen, maar er moet altijd rekening gehouden worden met de persoonlijke omstandigheden. Hierdoor kunnen negatieve gevolgen van een moreel appèl vermeden worden, zoals beschadiging van de identiteitontwikkeling.

Rol van de ouders

Naast alle bovengenoemde aspecten die voor jongeren bij hun jeugdstrafzitting van belang zijn voor een goed verloop van het jeugdstrafproces, spelen ook de ouders van de jongeren hier een belangrijke rol in. Tot op heden zijn ouders niet verplicht tot het bijwonen van een strafzitting van hun minderjarige kind. Maar met de wetwijziging van het Wetboek van Strafvordering ter versterking van de positie van het slachtoffer, wordt artikel 496 zodanig gewijzigd dat ouders of de voogd in de toekomst verplicht kunnen worden gesteld tot het bijwonen van een jeugdstrafzitting (Minister van Justitie, 2005; Weijers, & Imkamp 2008; Emster, 2008). De invoering van de verplichte aanwezigheid van de ouders of voogd zal bovenal ontstaan doordat men de betrokkenheid van ouders bij jeugdstrafzaken wil vergroten, door voor hen een meer duidelijke en stevige positie te creëren binnen het jeugdstrafrecht (Emster, 2008) Het belang van de ouderlijke betrokkenheid wordt voornamelijk aangeduid als het verlenen van steun aan de minderjarige verdachte en daarnaast levert de aanwezigheid van ouders mogelijk

informatie op die relevant is voor de kinderrechter (Peterson-Badali, & Broeking, 2009; Peterson-Badali & Broeking, 2010).

Een te grote hoeveelheid in het gebruik van vakjargon kan leiden tot een passieve, niet betrokken houding bij de ouders die daardoor mogelijk niet begrijpen wat er tijdens de jeugdstrafzaak wordt verteld. Deze passieve, niet betrokken houding blijkt samen te hangen met een negatieve beleving van de jeugdstrafzitting, waardoor de meerderheid van de ouders in het onderzoek van Vos (2009) de jeugdstrafzitting negatief heeft ervaren (De Vos, 2009). Een contrasterende uitkomst blijkt uit de studies van Hillian en Reitsma-Street (2003) en Schuytplot (1999), die zowel positieve als negatieve belevingen van de jeugdstrafzitting bij de ouders tegenkwamen. Een positieve beleving van de zitting had volgens beide auteurs te maken met een fijne samenwerking met de aanwezigen, waarbij de ouder het gevoel had dat naar hem of haar geluisterd werd en interesse in hem of haar werd getoond (Schuytplot, 1999; Hillian, & Reitsma-Street, 2003). Wanneer de ouder de zitting als negatief ervaart gaat dit samen met zich onopgemerkt en genegeerd voelen en een gevoel dat er niet naar hen geluisterd wordt (Schuytplot, 1999; Hillian, & Reitsma-Street, 2003).

Wanneer de ouders aanwezig zijn op de jeugdstrafzitting, zijn zij in de gelegenheid om te spreken. Dit spreken dient ter verdediging van de jeugdige verdachte te zijn (Weijers & Imkamp, 2008; Bakker, 2009; van Vliet, 2009; Vos, 2009). Emster (2008) stelt dat het spreken van de ouder wel degelijk invloed heeft op de beslissing van de kinderrechter binnen het Nederlandse jeugdstrafrecht. De rechter krijgt door hetgeen door de ouders gezegd wordt een betere indruk van hun reactie op het gepleegde feit, hun bezorgdheid ten opzichte van het kind en hun eventuele toegankelijkheid voor hulpverlening (Emster, 2008). Niet alleen het spreken, maar ook enkel het feit of de ouders aanwezig zijn tijdens de zitting van hun kind heeft volgens Emster (2008) invloed op de kinderrechter. Dit blijkt ook uit de bevindingen van Peterson-Badali en Broeking (2009), die stellen dat de aanwezigheid van ouders, voor de kinderrechter een teken is van structuur binnen het gezin.

Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie

Jeugdcriminaliteit wordt als een groot maatschappelijk probleem gezien. Het is van belang om recidive te verminderen en de ontwikkeling van de jongere positief te beïnvloeden. Het is belangrijk om jongeren aan te spreken op schuld, maar niet op schaamte omdat dit een negatieve invloed heeft op de identiteitsontwikkeling. Om de ontwikkeling van jeugdige verdachte niet negatief te beïnvloeden is onderzoek naar de juiste benadering van de jongere van

belang. Op basis daarvan zijn twee pedagogische basisopgaven van de jeugdstrafzitting opgesteld: zo goed mogelijk deelnemen door de jongere en beseffen waarvoor de jongere verantwoordelijk is (Weijers, 2008a).

Uit onderzoek van Bruins (2005) is gebleken dat communicatie een belangrijke plaats inneemt in het juridisch werkveld. Het is daarom van belang dat de professionele actoren binnen dit werkveld beschikken over goede communicatieve vaardigheden. Daarnaast blijkt dat de communicatie tussen jongeren en volwassenen bij voor de jongere problematische of ongemakkelijke aangelegenheden vaak moeilijk verloopt (Nijnatten, 2005). Dit kan invloed hebben op de houding van de jongere en daarmee de participatie van zijn eigen strafzitting. Het is daarom van belang dat onderzoek bijdraagt aan een betere bewustwording van de kinderrechter en Officier van Justitie en zijn of haar manier van communiceren met de jeugdige verdachte. Dit zal bijdragen aan een beter begrip van de jongere tijdens de zitting en de pedagogische opgave die de rechtbank dient te bewerkstelligen (Weijers, 2008a). Het feit dat de wetenschap bijdraagt aan de maatschappij maakt dit onderzoek relevant in beide opzichten.

Methode

Voorafgaand aan het onderzoek is literatuurstudie gedaan om de wetenschappelijke kennis over het onderwerp te vergroten. Aan de hand van de literatuurstudie is de onderzoeksopzet geschreven en zijn verwachtingen opgesteld. Vervolgens is toestemming gevraagd om dit onderzoek in rechtbanken uit te voeren. Deze toestemming is schriftelijk en deels telefonisch verleend door twee rechtbanken in Nederland. De dataverzameling voor dit onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode van 30 maart 2010 tot 3 mei 2010. In totaal zijn in tweetallen door de onderzoekers 33 enkelvoudige jeugdstrafzittingen bijgewoond. Tijdens deze jeugdstrafzittingen is gebruik gemaakt van opnameapparatuur. Van de 33 jeugdstrafzittingen die zijn bijgewoond, zijn er 28 geanalyseerd. De overige vijf geluidsopnamen zijn van slechte kwaliteit en daardoor niet bruikbaar voor analyse.

Door middel van de interbeoordelaars-betrouwbaarheid wordt de betrouwbaarheid van een onderzoek vergroot. Echter, hiervan is afgeweken omdat iedere onderzoeker de zittingen geobserveerd heeft aan de hand van een eigen deelvraag. Dit maakt het mogelijk om bepaalde communicatieaspecten van de zitting specifieker te observeren. De validiteit van het gebruikte

onderzoeksinstrument is niet bekend. Oorzaak daarvan is dat tot op heden geen onderzoek verricht is naar de effectiviteit van het gebruik van de observatielijst. Ook dient er rekening te worden gehouden met de interne en externe validiteit van het onderzoek. Het uitsluiten van mogelijke alternatieve verklaringen is in dit onderzoek helaas niet mogelijk. De externe validiteit valt niet vast te stellen, omdat de populatie te klein is geweest en het daardoor niet mogelijk is om te generaliseren. De interne validiteit valt niet vast te stellen, omdat er geen causale conclusie kan worden getrokken.

Vanwege eventuele schending van de privacy zijn namen van de rechtbanken, kinderrechters, Officieren van Justitie, jeugdige verdachten en overige aanwezigen niet vermeld.

De onderzoeksgroep bestaat in totaal uit vijf meisjes en drieëntwintig jongens. Per deelvraag is een andere onderzoeksgroep gebruikt. Dit is gedaan omdat er bepaalde zittingen geselecteerd moesten worden om deze te analyseren. Zo is voor de rol van de ouders zo geselecteerd, dat alle mogelijke combinaties onderzocht zijn. Om de deelvraag van het morele appèl te onderzoeken, is geselecteerd op ernst van het gepleegde delict. Deze selectie is gedaan omdat er in een zaak waarbij alleen een terugmelding van Bureau Jeugdzorg is geweest er waarschijnlijk in mindere mate een morele beroep op de jongere wordt gedaan dan bij een zware mishandeling. Bij leeftijdsadequaat is geselecteerd op leeftijd, zodat de verschillende leeftijdsgroepen met elkaar vergeleken kunnen worden. Voor de rol van de jongere zijn tien jongeren geselecteerd die variëren in leeftijd, hierbij is niet gelet op het soort delict of geslacht.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van zowel kwalitatieve als kwantitatieve dataverzamelmethode. De analyse van geluidsopnamen en de observaties tijdens de zittingen zijn kwalitatief. Het kwantitatieve deel bestaat uit het invullen en verwerken van een observatielijst. Tijdens de jeugdstrafzittingen zijn gestandaardiseerde observatieformulieren gebruikt, waarop naast de standaard observatiepunten ook opmerkelijke gedragingen en uitspraken genoteerd zijn. Daarnaast is er gebruik gemaakt van geluidsopnamen. De geluidsopnamen zijn geanalyseerd door middel van een interactieanalyse. Van de geluidsopnamen is een transcript gemaakt en dit is vervolgens gecodeerd, om een betere analyse uit te voeren.

Definiëring begrippen

Onder jeugdige verdachten en/of jongeren worden in dit onderzoek personen in de leeftijd van twaalf tot en met zeventien jaar verstaan.

Pedagogische communicatie is onderdeel van de dialoog tussen kinderrechter en de jeugdige verdachte. Onder pedagogische communicatie wordt het volgende verstaan: het is leeftijdsadequaat, de dialoog tussen de kinderrechter en de jeugdige verdachte staat centraal, er wordt aandacht besteed aan de opvoedkundige vaardigheden van de ouders en er wordt een beroep gedaan op de morele ontwikkeling van de jongere. Ook is gekeken naar het gebruik van jargon door zowel rechter als Officier van Justitie. In dit onderzoek is jargon gedefinieerd als alle vaktaal, gebruikt door de rechter, Officier van Justitie en advocaat. Voorbeelden hiervan zijn: proces verbaal, detentie en tenuitvoerlegging. Ook afkortingen worden onder jargon verstaan.

Om de gebruikte begrippen meetbaar te maken zijn deze geoperationaliseerd. De kernbegrippen zoals in de deelvragen genoemd, kunnen als volgt geoperationaliseerd worden. Leeftijdsadequaat: tempo, hoeveelheid jargon (met of zonder uitleg) en afkortingen, benoemen van de leeftijd door de rechter, verduidelijking. Moreel opzicht: schuldvraag, schuldgevoelens, spijt, schaamte, empathie, terechtwijzing. Rol jeugdige verdachte: het wel of niet gebruik maken van zwijgrecht, mate van spraakzaamheid, gebruik van recht op laatste woord, houding en reactie op uitspraak. Manier van aanspreken ouders: corrigerend, meelevend, reactie als ouder niet aanwezig is, de mate van doorvragen over een bepaalde situatie en het vragen naar de reactie van de ouder op het delictgedrag van de jongere.

Resultaten

De resultaten zullen nu per deelvraag besproken worden. Ook zal per deelvraag een deelconclusie gegeven worden om een eerste interpretatie te geven. In de conclusie zullen deze deelconclusies gebruikt worden om een antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag.

De rol van de jongere

Ter beantwoording van de deelvraag naar de rol van de jongere tijdens de jeugdstrafzitting is een populatie van drie meisjes en zeven jongens in de leeftijd van dertien tot en met twintig jaar¹ geselecteerd. Binnen de onderzoeksgroep is gekeken naar de emoties van de jongere, de houding van de jongere, de spraakzaamheid en de reactie op de uitspraak van de rechter. Meer specifiek gesteld zijn de volgende emoties geobserveerd: nervositeit, woede/frustratie, onverschilligheid, verlegenheid, opwindend en huilen. Voor de houding van de jongere is onderscheid gemaakt tussen ongeïnteresseerd en geïnteresseerd. Ten

¹ Delict gepleegd voor achttiende levensjaar.

slotte is de reactie van de jongere op de uitspraak van de rechter geobserveerd. Daarnaast is ook het gedrag van de kinderrechter en dat van de Officier van Justitie geobserveerd en tevens beoordeeld op de onderdelen: communicatie en inhoud.

De emotie 'boosheid/frustratie' is met een gemiddelde van 2.5 de hoogst beoordeelde emotie op een schaal van 1-5. Dit betekent dat jongeren een gemiddelde reactie laten zien. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat de jongeren op deze manier laten blijken dat ze het niet eerlijk vinden dat ze voor de rechter moeten verschijnen. Met name ontkennende verdachten laten deze emotie sterk zien. De emoties 'verlegen' en 'huilen' zijn beide beoordeeld met het laagste gemiddelde, namelijk 1.6. De algemene houding van de jongeren gedurende de zitting, wordt gemiddeld beoordeeld met 3.6 op de eerder benoemde schaal van 1-5. Uit onderzoek blijkt de houding van de jongere een belangrijke rol te spelen tijdens het proces. Voor een jongere kan het lastig zijn om in te schatten hoe hij zich moet gedragen tijdens de zitting (De Haan & Hielkema, 2004). Een mogelijke verklaring voor deze geïnteresseerde en spraakzame houding kan zijn dat de jongeren dit op advies van hun advocaat doen. De beoordeling van de spraakzaamheid heeft het hoogste gemiddelde, namelijk 4.1. Ten slotte is de reactie op de uitspraak van de jongeren beoordeeld. Deze waardering is variërend met 2 tot en met 4 beoordeeld, met een gemiddelde waardering van 2.9. Dit kan gezien worden als een gemiddelde reactie. De meeste jongeren geven dan ook een reactie op de uitspraak. Dit zijn bovenal reacties die het eens of oneens zijn met de straf benadrukken, bovendien betreffen dit zowel verbale als non-verbale reacties. Van de tien geobserveerde jongeren hebben vier jongeren gebruik gemaakt van het laatste woord, van wie één meisje en drie jongens. De inhoud van het laatste woord blijkt bij de jongeren verschillend van aard te zijn. Twee van de jongeren zijn ontkennende verdachten en gebruiken het laatste woord om dit te benadrukken. Twee andere jongeren maken van de mogelijkheid gebruik om spijt te betuigen.

Wat betreft de benadering van de kinderrechter en van de Officier van Justitie blijkt over het algemeen dat zij overeenkomstig worden beoordeeld op de observatiepunten. Het spreektempo is bij alle rechters goed, ook het volume is goed en over het algemeen is de intonatie beoordeeld met 3 of 4, dit is gemiddeld tot redelijk streng. Bij de Officieren valt op dat zij sneller spreken dan rechters, met name wanneer dit in interactie met de rechter of advocaat van de jongere is. Ook de moeilijkheidsgraad wordt verschillend beoordeeld, rechters blijken minder jargon te gebruiken dan Officieren. Dit zal uitgebreid besproken worden bij de resultaten van de volgende deelvraag. Wanneer rechters jargon

gebruiken leggen zij dit over het algemeen meer uit dan de Officieren van Justitie. Tenslotte is geobserveerd dat de vier rechters veel samenhangende teksten gebruiken. Bij het beluisteren van de geluidsopnames naar de inhoud van de gesprekken tussen de jongeren en de kinderrechters blijken drie van de vier kinderrechters veel interesse te tonen in de thuissituatie, in de vrienden van de jongere verdachte en in zijn hobby's. Wanneer een vergelijking wordt getrokken met de verschillende Officieren van Justitie, blijken zij minder interesse te tonen in de jongere verdachte. Zij vragen in de tien geselecteerde zaken niet naar de situatie thuis of naar de vrienden. Tijdens twee van de rechtszaken vragen zij wel naar de schoolgang van de jongere.

Deelconclusie

Als gekeken wordt naar de deelvraag 'wat is de rol van de jongere tijdens de zitting?' dan kan hier op geantwoord worden dat de rol van de jongere, logischerwijs, zeer groot is. De jongere wordt hier, door alle geobserveerde kinderrechters in betrokken. Er wordt interesse getoond voor de verdachte en bij twijfel wordt er in alle gevallen doorgevraagd door de kinderrechter. Wanneer een vergelijking wordt getrokken met de Officier van Justitie blijkt dat de rechters meer uitleg geven over het vakjargon en over de gang van zaken tijdens de rechtszaak. Binnen het Nederlandse jeugdstrafrecht speelt de eigen inbreng van de jongere een belangrijke rol (De Bruijn, 2008). Ten slotte heeft de jongere verdachte recht op het laatste woord. Minder dan de helft van de onderzochte jongeren maakt gebruik van het laatste woord. Ontkennende verdachten gebruiken het laatste woord om hun onschuld te benadrukken, terwijl bekende jongeren het laatste woord gebruiken om spijt te betuigen.

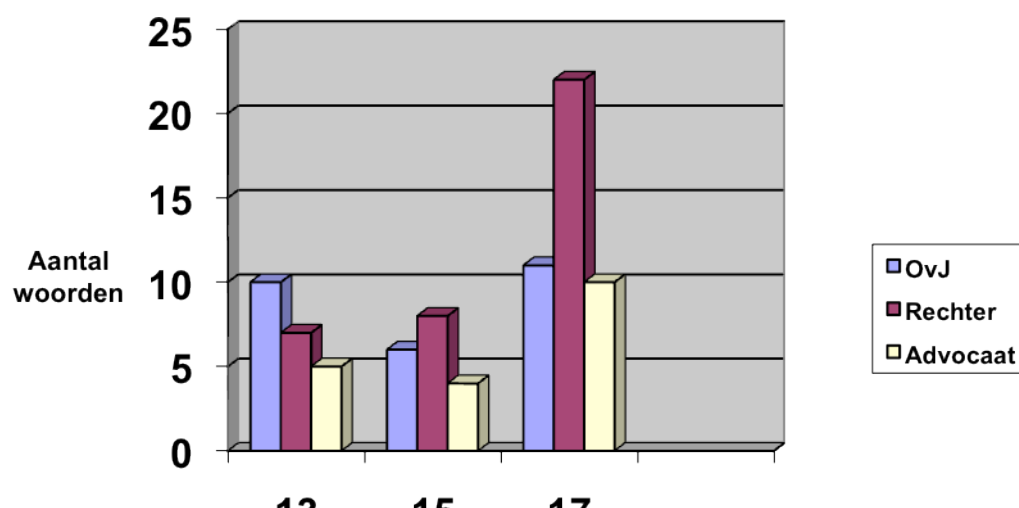
Communicatie tussen kinderrechter en jeugdige verdachte

In bovenstaand onderzoek naar de rol van de jongere verdachte tijdens de jeugdstrafzitting blijkt de jongere verdachte bovenal door zijn houding, maar ook door zijn emoties invloed op de jeugdstrafzitting te hebben. Uit onderzoek naar de communicatie tussen de kinderrechter en de jeugdige verdachte blijkt echter dat de rechter door middel van gebruik van vakjargon tevens invloed op de jongere verdachte uit lijkt te oefenen. Hiermee wordt bedoeld dat een hoge mate van gebruik van vakjargon gepaard gaat met een hogere leeftijd bij de jongere en dat het gebruik van vakjargon tevens ervoor kan zorgen dat bij overmatig gebruik dit gepaard gaat met verminderd begrip van de jeugdstrafzitting. Om meer inzicht in de communicatie tussen de jeugdige verdachte en de kinderrechter te krijgen is de deelvraag 'in hoeverre kan de communicatie tussen

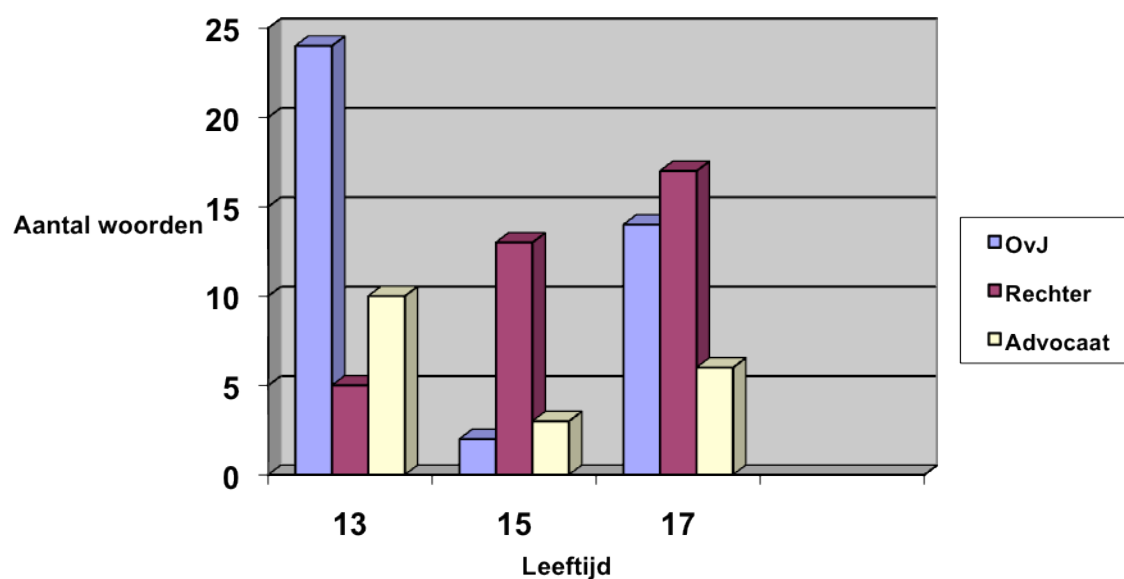
de kinderrechter en de jeugdige verdachte worden getypeerd als leeftijdsadequaat?’ onderzocht. Voor het beantwoorden van de deelvraag is een onderverdeling in leeftijdscategorieën gemaakt, wat de volgende groepen oplevert: jongere verdachten van twaalf tot en met dertien jaar, van veertien tot en met vijftien jaar en van zestien tot en met zeventien jaar. Hierbij is gebruik gemaakt van zes zittingen die in de twee rechtbanken hebben plaatsgevonden. Van deze zes jongeren, maakte één meisje onderdeel uit van de onderzoeksgroep. Tevens valt binnen de onderzoeksgroep een onderscheid te maken tussen drie recidivisten en drie First offenders. Wegens hun pedagogische rol tijdens de zitting, maken ook de verschillende kinderrechters en de Officieren van Justitie onderdeel uit van de onderzoeksgroep. Dit zorgt ervoor dat je tevens over hun rol uitspraken kunt doen binnen het onderzoek.

Het grootste aantal woorden uit het juridische vakjargon gebruikt door de Officier van Justitie of door de kinderrechter ligt tussen de 20 en 25 woorden per zitting, ongeacht de leeftijd van de jeugdige verdachte, zoals tevens getoond wordt in figuren 1 en 2. Bij rechtbank A (figuur 1) is zichtbaar dat bij vooral de leeftijdscategorie van zeventien jaar meer vakjargon (22 woorden) wordt gebruikt, maar daarentegen wordt er ook meer uitleg gegeven of geeft de jongere aan het te begrijpen. Rechtbank A laat een verschil zien tussen de verschillende leeftijdsgroepen, in de mate waarin gebruik wordt gemaakt van vakjargon. Bij de jongste leeftijdsgroep wordt hier in vergelijking met de oudere leeftijdsgroepen, in mindere mate gebruik van gemaakt. Bovendien wordt in de jongste leeftijdsgroep meer gelet op het feit of de jongere uitleg behoeft en wordt er getest door middel van doorvragen of de jongere het daadwerkelijk heeft begrepen. Deze resultaten zijn in mindere mate zichtbaar bij rechtbank B. Dit toont aan dat er sprake is van een verschil tussen de twee onderzochten rechtbanken.

Figuur 1. *Rechtbank A - Leeftijd met mate vakjargon*

Figuur 2. Rechtbank B - Leeftijd met mate vakjargon

Deelconclusie

Evenals uit het onderzoek van Hokwerda, zoals geciteerd in Weijers (2007b), blijkt dat vakjargon tijdens de rechtszitting frequent gebruikt wordt. Dit onderzoek laat echter ook zien dat er een verschil is in de mate van gebruik van het juridische vakjargon tussen de twee onderzochte rechtbanken. Een mogelijke verklaring is hier niet voor gevonden. Hoe meer er uitleg wordt gegeven of getest wordt of de jongere de communicatie rondom de strafzitting heeft begrepen, hoe

duidelijker het waarneembaar is dat de jongere volwaardig deel kan nemen aan zijn eigen strafproces.

Het morele beroep op de jongere verdachte

Naast het feit dat de kinderrechter door middel van gebruik van vakjargon invloed kan hebben op onder andere het begrip van het jeugdstrafproces door de jongere, probeert de kinderrechter in de meeste jeugdstrafzittingen in moreel opzicht een beroep op de jeugdige verdachte te doen. Ter beantwoording van deze deelvraag zijn zes zittingen geanalyseerd. Van de onderzochte zittingen betreft het in vijf gevallen jongens en in één geval een meisje. Ook de kinderrechters en Officieren van Justitie zijn geobserveerd, zij doen immers door middel van het morele appèl een beroep op de jongeren. Daarnaast is tevens geselecteerd op de ernst van het gepleegde delict. Dit is gedaan vanwege het feit dat een moreel appèl in dat opzicht sterk kan verschillen. Er is hierbij voor strafzaken gekozen, die mishandeling, diefstal en vernieling betreffen.

In alle zittingen die bijgewoond en geanalyseerd zijn, heeft er enige vorm van terechtwijzing van de jeugdige verdachte plaatsgevonden. Tijdens de geobserveerde zittingen leek het erop dat de kinderrechter en de Officier van Justitie mogelijk op elkaar inspeelden wat betreft de terechtwijzing. Zo lijkt de Officier van Justitie de jeugdige verdachte in de meeste rechtszittingen terechtwijzend toe te spreken, terwijl de kinderrechter hier een stuk terughoudender in is. De kinderrechter benoemt het gepleegde feit met bijkomende terechtwijzing echter vaak nog een keer, maar gaat hier niet uitgebreid op in.

Het aanspreken op schuldbesef van een jeugdige kan op twee manieren worden opgevat. Allereerst kan het betekenen dat de jongeren gaat beseffen dat er genoeg bewijslast is voor wat hij/zij heeft gedaan. Ook kan het aanspreken op schuldbesef meer zijn gericht op het aanspreken van zijn/haar schuldgevoel ten aanzien van het slachtoffer. De eerst benoemde manier van aanspreken op schuldbesef van de jeugdige verdachte is in elke zaak aan de orde gekomen. Het schuldig laten voelen van de jeugdige verdachten over het gepleegde delict kwam echter niet in alle zaken duidelijk naar voren. In drie van de zes zittingen werden de jeugdigen duidelijk aangesproken op schuldgevoel. Geen van de jeugdige verdachten werd direct aangesproken op zijn of haar gevoel van schaamte. Dit is misschien wel indirect gebeurd, maar omdat dit in geen van de gevallen duidelijk in de vraagstelling van de rechter naar voren komt, is dit moeilijk te achterhalen.

Deelconclusie

Uit de resultaten blijkt dat de jeugdige verdachten in alle geobserveerde rechtszittingen terechtgewezen worden en dat zij in enkele van de geobserveerde gevallen worden aangesproken op schuldgevoel. Hierin is geen verschil gevonden tussen first offenders en recidivisten. Uit de resultaten blijkt dat er mogelijk sprake is van een wisselwerking tussen de kinderrechter en de Officier van Justitie. Wanneer de Officier al terechtwijzend heeft gesproken deed de kinderrechter dit in mindere mate. Het is in de meeste rechtszittingen de Officier van Justitie die de jeugdigen terechtwijzend toespreekt en tevens een beroep doet op hun schuldgevoel. Een beroep op schaamte bij jeugdige verdachten door kinderrechters of officieren is in dit onderzoek niet gevonden.

Betrokkenheid ouders

Naast de veelbesproken invloed van de kinderrechter op de jongere verdachte, zijn het ook de ouders die door hun aanwezigheid en betrokkenheid bij de jeugdstrafzaak van hun kind een invloed op de jeugdstrafzitting hebben. Dit wordt onderzocht door middel van de deelvraag 'op welke manier worden ouders aangesproken en betrokken tijdens de jeugdstrafzitting van hun kind?'. Ter beantwoording van de deelvraag is een selectie gemaakt waarbij van beide rechtbanken één rechtszaak waar enkel de moeder bij aanwezig is geweest, één rechtszaak waar enkel de vader aanwezig is geweest en één waarbij beide ouders aanwezig zijn geweest. Daarnaast betreffen twee van de zes geselecteerde geluidsopname, jeugdige verdachten van buitenlandse afkomst. Zo kan tevens naar de eventuele verschillen worden gekeken tussen autochtone en allochtone ouders.

Uit de observaties van de jeugdstrafzaken bij de enkelvoudige kinderrechter blijkt dat van de 33 geobserveerde rechtszaken, bij slechts zes van de rechtszaken beide ouders bij de rechtszaak van hun kind aanwezig zijn geweest, dit komt overeen met een percentage van 18.2. In elf rechtszaken (33.3%) is enkel de moeder aanwezig. Hetzelfde aantal gaat op voor de aanwezigheid van de vader. Bij vijf rechtszaken (15.2%) is geen van beide ouders aanwezig. Bij navraag door de kinderrechter blijkt dit de volgende oorzaken te hebben: ouders die door werkverplichtingen niet kunnen verschijnen of het feit dat er sprake is van een verbroken contact tussen ouders en de jeugdige verdachte.

Tabel 1. *Aanwezigheid ouders*

Aanwezigheid	<u>Rechtbank 1</u>	<u>Rechtbank 2</u>
	N	N
Moeder	4	7
Vader	8	3
Beide	1	5
Geen van beide	2	3
Totaal	15	18

Bij de jeugdige verdachten met een buitenlandse afkomst zijn in alle gevallen één of beide ouders aanwezig tijdens de rechtszaak. Van de 33 jeugdige verdachten, hebben vijf van hen een niet-Nederlandse etniciteit, dit komt overeen met 15.2% van de jeugdige verdachten. In slechts één van de zes geluidsbestanden stelt de rechter geen vragen aan de aanwezige ouder. In de andere vijf zaken is een onderscheid te maken in de benadering van de kinderrechter naar de ouders toe. In drie van de vijf zaken maakt de kinderrechter gebruik van een open vraagstelling. In de andere twee zaken maakte de desbetreffende kinderrechter gebruik van een gesloten vraag ter benadering van de ouders. Wanneer beide benaderingen met elkaar worden vergeleken, komt in de geluidsbestanden naar voren dat wanneer de kinderrechter de ouder benaderd door middel van een gesloten vraag, hierop gereageerd wordt met korte antwoorden die zich in veel gevallen beperken tot enkel een ja of nee antwoord. In de gevallen waarin de rechter het gesprek met de ouder begint met een open vraagstelling, komen de ouders vaak met hetgeen zij kwijt willen over de betreffende rechtszaak. Uit de interactieanalyse komt naar voren dat het toepassen van de gesloten vraagstelling door de rechter wordt toegepast waarvan als enige twee geluidsopnamen zijn geselecteerd.

In de vijf geluidsbestanden die zijn geselecteerd, wordt door alle ouders verwoord dat het thuis met hun kind goed gaat. Dit is opmerkelijk aangezien de geselecteerde jeugdige verdachten ondanks het feit dat zij allen van een delict worden beschuldigd, volgens de ouders thuis geen problemen veroorzaken.

Wanneer naar de onderlinge verschillen tussen de autochtone en allochtone ouders wordt gekeken komt naar voren dat hier geen consistent verschil in is te vinden. Echter komt in de rechtszaak van een Koerdische jeugdige verdachte, waarbij beide ouders aanwezig zijn, wel een aspect aan het licht dat niet voorkomt in hetgeen dat gezegd is door de autochtone ouders tijdens de rechtszaak van hun kind. Door de vader van de Koerdische jongere verdachte, wordt schaamte geuit ten opzichte van het delict dat gepleegd is door

zijn zoon. Dit aspect wordt door geen van de autochtone ouders benoemd. Mogelijk is dit toe te wijzen aan een verschil in cultuur.

Deelconclusie

Wat betreft de aanwezigheid van zowel allochtone als autochtone ouders valt op te merken dat van de 33 rechtszittingen, in zes zaken geen van beide ouders aanwezig is. Uit de bevindingen komt naar voren dat geen van deze zes zaken een zitting van een allochtone jongere verdachte betrof. Dit houdt in dat het percentage afwezige ouders onder de allochtone ouders, minder hoog ligt dan onder de autochtone ouders. In de zes geselecteerde geluidsbestanden heeft de kinderrechter tijdens één rechtszaak geen vragen gesteld aan de desbetreffende aanwezige moeder van de jongere verdachte. Tijdens de overige vijf geluidsbestanden bleek een verschil in de benadering van de kinderrechter naar de ouders toe. Er is hierbij een onderscheid gemaakt tussen het toepassen van een open of van een gesloten vraagstelling. Gezien het feit dat de zes geselecteerde rechtszittingen zijn behandeld door vijf verschillende rechters, is een vergelijking tussen beide rechtbanken niet te maken.

Conclusies

De centrale vraagstelling van dit onderzoek luidt: 'In hoeverre is er sprake van pedagogische communicatie in de jeugdrechtbank'. Door middel van vier deelvragen is geprobeerd een antwoord te geven op de centrale vraagstelling. Voor aanvang van dit onderzoek is per deelvraag een verwachting opgesteld. Met betrekking tot de eerste deelvraag wordt verwacht dat de mate van uitleg, de benadering van de jongere en de communicatie met de jongere invloed heeft op de houding van de jongere. Bij de tweede deelvraag wordt verwacht dat het vermijden van vakjargon en indien nodig deze toe te lichten ervoor zorgt dat de rechter leeftijdsadequaat communiceert en de jongere zo volwaardig deel kan nemen aan het proces. Wat betreft de derde deelvraag wordt verwacht dat de rechter een moreel appèl doet op de jongere om de jeugdstrafzitting van een pedagogisch karakter te voorzien. Tenslotte wordt over de vierde deelvraag verwacht dat ouders in grote mate aanwezig zullen zijn bij de jeugdstrafzaak van hun kind en bij aanwezigheid betrokken zullen worden in de jeugdstrafzaak.

Binnen de jeugdstrafzitting gaat het om de dialoog tussen de jeugdige verdachte en de rechter. In deze dialoog krijgt de jongere de mogelijkheid zijn visie op de zaak te geven, antwoord te geven op vragen van de rechter en heeft de jongere recht op het laatste woord. De jeugdige verdachte wordt door alle geobserveerde rechters betrokken in het proces en de rechters tonen interesse

voor onder andere het sociale leven en de schoolcarrière van de jongeren. Door middel van vragen aan één of beide ouders blijkt tevens door verschillende kinderrechters navraag te worden gedaan naar de thuissituatie van de betreffende jongere verdachte. Uit dit onderzoek blijkt dat van het recht op het laatste woord door minder dan de helft van de jongere gebruik wordt gemaakt. De jongeren die wel gebruik maken van het laatste woord, doen dit op verschillende manieren. Uit dit onderzoek blijkt dat ontkennende verdachten het laatste woord gebruiken om hun onschuld te benadrukken. Bekennende verdachten gebruiken het laatste woord om schuld te betuigen of om excuses te maken aan het slachtoffer. Ook is gebleken dat de houding van de jongere invloed kan hebben op de rechter. De houding van de jongere blijkt een belangrijke rol te spelen tijdens de zitting (De Haan & Hielkema, 2004). De houding kan door verschillende factoren worden beïnvloed. Begrip van de gang van zaken tijdens en het doel van de zitting blijkt een belangrijke voorwaarde voor het volwaardig deelnemen aan het strafproces door de jongere. Uit dit onderzoek blijkt dat vakjargon frequent wordt gebruikt. Het begrip dat de jongere heeft van de zitting blijkt van meerdere factoren afhankelijk. Daarnaast lijkt het belangrijk dat er regelmatig nagegaan wordt of een jongere begrijpt wat er gezegd wordt.

In vergelijking met de Officier blijkt de kinderrechter minder vakjargon te gebruiken en meer uitleg te geven dan de Officier. De Officier spreekt daarentegen de jeugdige verdachte vooral terechtwijzend toe, dit in tegenstelling tot de rechter. Ook richt de Officier zich niet tot de ouders, waar de kinderrechter dit in vrijwel alle gevallen wel doet. Gezien de rol die de Officier van Justitie in moet nemen tijdens jeugstrafzaken, is dit verschil tussen kinderrechter en Officier van Justitie begrijpelijk. Verder blijkt dat de jongeren voornamelijk aangesproken worden op schuld en niet op schaamte, uit literatuur is gebleken dat dit positief is voor de identiteitontwikkeling van de jongere (Weijers, 2000). Het uiten van schuld blijkt tevens uit de antwoorden van de ouders. Uit de vergelijking tussen autochtone en allochtone ouders van de betreffende jongere verdachten, blijkt het aspect van schaamte enkel door een allochtone ouder te worden geuit.

Binnen de jeugdstrafrechtzitting is sprake van pedagogische communicatie. Tijdens beantwoording van alle deelvragen zijn aspecten aan het licht gekomen die de pedagogische communicatie binnen de jeugdstrafrechtzitting bevestigen. De jongere wordt door de rechter uitgenodigd tot actieve participatie, die in de meeste gevallen als leeftijdsadequaat kan worden gezien. Dit blijkt onder andere uit het begrip dat zij blijken te hebben van de jeugdstrafzitting, bij

navraag door de kinderrechter. Indien de rechter het nodig acht, doet hij een moreel appèl op de jongere. Ouders worden bij aanwezigheid betrokken bij de jeugdstrafrechtzitting van hun kind en aangesproken op het betreffende gedrag van hun kind.

Discussie en aanbevelingen

Dit onderzoek naar de pedagogische communicatie tijdens de jeugdstrafzitting kent een aantal beperkingen. Ten eerste is de onderzoeksgroep niet aselekt getrokken, ook is de onderzoeksgroep klein. De onderzoeksgroep is daardoor niet representatief, wat inhoudt dat de resultaten niet generaliseerbaar zijn naar jeugdstrafzittingen die niet bij het onderzoek betrokken zijn. Daarnaast zijn verschillende rechters en Officieren meerdere malen geobserveerd. Dit betekent dat een verschil tussen de geobserveerde kinderrechters en Officieren van Justitie hierdoor bemoeilijkt wordt. Een nadeel van kwalitatief onderzoek is de subjectieve beleving. Om het onderzoek betrouwbaarder te maken moet het onderzoek in de toekomst meer gericht zijn op het gezamenlijk observeren van dezelfde begrippen. Bij het uitwerken van de resultaten moet rekening worden gehouden met een verschil in interpretatie tussen de verschillende onderzoekers. Dit feit is van toepassing bij het invullen van de observatieformulieren, waarbij een gedraging door twee observanten verschillend kan zijn beoordeeld. Bij toekomstig onderzoek kan dit worden uitgesloten, door wederom het observeren van concepten, waar alvorens de observatie is gedaan een eenduidige definitie is over opgesteld.

Ondanks dat het geheel van de hoofdvraag in ogenschouw moet worden genomen valt er voor elke deelvraag aanbevelingen te geven. Om het verschil tussen de verschillende rechtbanken duidelijk te maken, dienen de rechters en officieren binnen de gestelde rechtbank nader te worden onderzocht.

Een advies aan de rechtbanken is dat rechters meer open vragen stellen tijdens de zitting en zich er van bewust zijn deze niet bij voorbaat in te vullen of een nieuwe vraag te stellen als de jongere niet gelijk antwoordt. Een jongere mag binnen deze setting best meer tijd gebruiken om zijn vraag aan de rechter op zijn manier en in eigen woorden uit te spreken. Dit zal het dialoog tussen kinderrechter en jeugdige verdachte bevorderen.

Vervolgonderzoek naar ouder participatie kan worden gedaan voor meer verdieping in verschillen tussen culturen en de invloed die dit heeft op de rol van de ouders tijdens de jeugdstrafzitting van hun zoon of dochter.

Referenties

- Backer, H. (2004). Het advies toepassen meerderjarigenstrafrecht vanuit psychiatrisch perspectief. *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht*, 2, pp. 1-8.
- Bakker, A. (2006). Straffen als jeugdige of als volwassene? Een checklist voor de rechtspraak. *Proces*, 5, pp. 189-196.
- Bakker, M. (2009). De autoritatieve kinderrechter: effecten op jeugdige delinquenten. Utrecht: Universiteit Utrecht (unpublished).
- Bruijn, de, M. (2008). Rechter-commissaris, kinderrechter en meervoudige kamer. In: I. Weijers & F. Imkamp (Eds.), *Jeugdstrafrecht in internationaal perspectief* (pp.315-323). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Bruins, P. (2005). Jeugdstrafrecht, kinderlijk eenvoudig. *Proces*, 1, pp. 31-32.
- Duncan, M. G. (2002). So Young and so untender: Remorseless Children and the expectations of the Law. *Colombia Law Review*, 6, pp. 1469-1526.
- Emster, F. W. H. (2008). Wetvoorstel versterking positie slachtoffer (30 143) – verplichte aanwezigheid ouders: brief aan Minister van Justitie, Hirsch Ballin, *website Raad voor de Rechtspraak*, www.rechtspraak.nl.
- Garfinkel, L. F., & Nelson, R. (2004). Promoting Better Interaction Between Juvenile Court, Schools, and Parents. *Reclaiming Children and Youth*, 13, 1, pp. 26-28.
- Haan, de, W. J. M., & Hielkema, J. (2004), Tekenen van berouw; de houding van verdachten op de zitting en de motivering van toepassing van het algemene strafrecht op minderjarigen. Vakgroep Strafrecht en Criminologie, Rijksuniversiteit Groningen, pp. 1-8.
- Hillian, D., & Reitsma-Street, M. (2003). Parents and Youth Justice. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 45, 1, pp. 19-42.
- Jonge, G., de (2008). De verdediging van jongeren. In: I. Weijers & F. Imkamp (Eds.), *Jeugdstrafrecht in internationaal perspectief* (pp. 149-160). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Jonge, G., de., & Linden, A. P., van der (2007). Jeugd & Strafrecht. Een leer-en praktijkboek over het (internationale) jeugdstrafrecht en jeugdstrafprocesrecht. Deventer: Kluwer.
- Le Sage, L. (2006). Het geweten van jeugdige delinquenten: negeren of behandelen? *Pedagogiek*, 26, pp. 82-99.
- Minister van Justitie (2005). Partiële wijziging van het wetboek van strafrecht, het wetboek van strafvordering en enkele aanverwante wetten in verband

- met rechtsontwikkelingen, internationale verplichten en geconstateerde wetstechnische gebreken en leemten (31, 391). www.justitie.nl.
- Nijboer, J. A. (2005). Beeldvorming over criminele kinderen en het justitiebeleid. *Justitiele Verkenningen*, 31, pp. 35-48.
- Nijnatten, C., van (2005). Het kind als communicatieve partner. *Justitiele Verkenningen*, 5, pp. 85-93.
- Peterson-Badali, M., & Broeking, J. (2009). Parent's Involvement in the Youth Justice System: A View from the Trenches. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 51, 2, pp. 255-270.
- Peterson-Badali, M., & Broeking, J. (2010). Parent's Involvement in the Youth Justice System: Rhetoric and Reality. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 52, 1, pp. 1-27.
- Poythress, N., Lexcen, F. J., Grisso, T., & Steinberg, L. (2006). The competence-related abilities of adolescent defendants in criminal court, *Law and Human Behavior*, 30, pp. 75-92.
- Schuytplot, A. (1999). Ouders en kinderen in de rechtszaal: Begrip en onbegrip van juridische procedures. *Nederlands Tijdschrift voor Opvoeding, Vorming*
- Steinberg, L., & Scott, E. (2003). Les guilty by reason of adolescence: developmental immaturity, diminished responsibility, and the juvenile death penalty, *American Psychological Association*, 58, pp. 1009-1018.
- Ten Eijck, C. (2003). Shame and the adolescent. *Juvenile Justice News*, pp. 98-100.
- Vliet, L. Van (2009). De procesparticipatie van Marokkaanse jeugdige verdachten en hun ouders in de Nederlandse rechtbank in vergelijking met Nederlandse jeugdige verdachten en hun ouders, *afstudeerscriptie*. Universiteit van Utrecht (unpublishes).
- Vos, P. (2009). Een vergelijking tussen etniciteiten: de procesparticipatie van allochtone Antilliaanse jongeren in vergelijking met autochtone Nederlandse jongeren op de Nederlandse jeugdstrafzittingen. Utrecht: Universiteit Utrecht (unpublished).
- Webb, M., Heisler, D., Call, S., Chickering, S. A., & Colburn, T. A. (2007). Shame, guilt symptoms of depression, and reported history of psychological maltreatment. *Child Abuse & Neglect*, 31, pp. 1143-1153.
- Weijers, I. (2000a). *Schuld en schaamte: een pedagogisch perspectief op het jeugdstrafrecht*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Weijers, I. (2000b). Het moreel appèl van de rechter. *Schuld en Boete*, 1, pp. 26-47.
- Weijers, I., & Hokwerda, Y. M. (2003). Patterns and possibilities for pedagogical

- communication in juvenile courts: England and Wales and the Netherlands, *Youth Violence: New Patterns and Local Responses*, pp. 679-690.
- Weijers, I. (2004). Requirements for Communication in the Courtroom: A Comparative Perspective on the Youth Court in England/ Wales and The Netherlands. *Youth Justice, The Journal of the National Association for Youth Justice*, 4, 1, pp. 22-31.
- Weijers, I. (2006). *Jeugdige dader, volwassen straf?* Deventer: Kluwer.
- Weijers, I., & Liefwaard, T. (2007). Jong vast- 1905 tot 1995. *Vrijheidsbeneming in het Nederlands jeugdstrafrecht. Proces*, 4, pp. 173- 181.
- Weijers, I. (2007a). Art. 77b Sr: weinig gebruikt maar slecht gemotiveerd, *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht*, 1, pp. 1-8.
- Weijers, I. (2007b). Volwassen straf voor minderjarigen? Europa en de Verenigde Staten, *Proces*, 1, pp. 9-15.
- Weijers, I. (2008a). Geschiedenis van het jeugdstrafrecht. In I. Weijers & F. Imkamp (Eds.), *Jeugdstrafrecht in Internationaal Perspectief*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Weijers, I. (2008b). Grondslagen van jeugdstrafrecht. in: I. Weijers & F. Imkamp (Eds.), *Jeugdstrafrecht in internationaal perspectief* (pp. 31-52). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Weijers, I. (2008c). De pedagogische opgaven van de jeugdstrafzitting. In I. Weijers & F. Imkamp (Eds.), *Jeugdstrafrecht in Internationaal Perspectief* (pp. 321-322). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Weijers, I. (2008d). De leeftijdsgrenzen. In I. Weijers & F. Imkamp (Eds.), *Jeugdstrafrecht in Internationaal Perspectief*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Weijers, I., & Duinstra, U. (2008). Empathietraining. In I. Weijers (Eds) *Justitiële Interventies voor Jeugdige Daders en Risicjongeren* (pp. 320- 321). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Weijers, I., & Imkamp, F. M. J. A. (2009). Knelpunten in ons huidige jeugdstrafrecht, *Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht*, 1, pp. 1-5.
- Urbas, G. (2000). The age of criminal responsibility, *Australian Institute of Criminology*, 18, pp. 1-7.

Bijlagen

Eén uitgewerkt interview en observatie, weergave van manier van data-analyse en transcriptie van geluidsopnames.

Legenda

Rode woorden/zinnen = juridisch vakjargon. Sommige delen zijn niet uitgetypt, omdat zij minder relevant zijn voor de deelvraag. Omdat er in deze dialogen wel jargon wordt gebruikt, alleen het jargon en de eventuele uitleg. De cijfers achter de woorden geven aan hoe vaak zij zijn gebruikt.

Blauwe woorden/zinnen = uitleg van rechtspersoon

Groene woorden/zinnen = jongere geeft aan het te begrijpen

(?) = niet hoorbaar wat er gezegd wordt

(...) = belangrijke gegevens die niet vermeld mogen worden

NB. Het is een letterlijke vertaling die niet naar eigen hand is gezet.

Bij elke zaak wordt aangegeven op welke DVD het fragment is terug te vinden en onder welke naam. Verder wordt de rechtbank met een A of een B aangegeven en de leeftijd van de jeugdige verdachte.

Transcript – 26 april 2010 – STE - 003 + STE – 000 (4)

Rechtbank A – 13 jaar

Rechter	In de zaal zitten twee dames. Daarvan bent u op de hoogte gesteld?
Advocaat	Ja, dat zie ik.
Rechter	Ok, geen probleem?
Advocaat	Geen probleem.
Rechter	Ok, dan kunnen we doorgaan. En hoe spreek ik jouw voornaam nou uit?
Jeugdige verdachte	(...)
Rechter	(...)? (...) dat ben jij? Jij bent geboren op (...) 1997 in Den Haag, he?
Jeugdige verdachte	Ja.
Rechter	En je woont in (...). Ok. Nou van tevoren zeg ik je dat je niet verplicht bent antwoord te geven op vragen. Je moet goed opletten, da's logisch. De officier van Justitie die gaat zeggen waarover het gaat en dan gaan we nu dus beginnen.
Officier van Justitie	Dank u wel, mevrouw de Kinderrechter. (...) is hier vanwege het inbreken in kelderboxen samen met anderen. Die kelderboxen waren op de (...) en het was in de periode van (...) tot (...) 2009. Er zijn allerlei spullen weggehaald: gereedschap, damesfietsen, herenfietsen en andere apparaten van een heel aantal mensen van wie die kelderboxen waren. En als dat niet bewezen kan worden dan staat op de tenlastelegging daar nog onder dat je dat hebt geprobeerd samen met anderen daar spullen weg te nemen. En het andere feit dat op de tenlastelegging staat is het samen met anderen het vernielen van de deuren van die kelderboxen.
Rechter	Ja, dank u wel. Ja, (...) nu moet ik het er over hebben wat er nu gebeurd is he in die kelderboxen aan de (...). Kan jij daar iets over zeggen? Vertel maar.
Jeugdige verdachte	Die zo'n dag liep ik alleen 's ochtends met mijn vrienden. Toen zag ik daar bij pleintje zoeken, maar ik zag ze niet. Toen ging ik lopen, toen zag ik mijn vrienden in de kelderboxen.
Rechter	Hmmhmm.
Jeugdige verdachte	Zij riepen mij om naar binnen te komen. Toen ik naar binnen ging, keek ik zo "dit kan niet, dit gaat niet goed". Toen ging ik naar buiten lopen. Toen waren hun gebleven en was ik weggegaan. Een of andere dagen of zo, een dag daarna of zo, ik weet niet. In elk geval een andere dag, twee dagen, ging ik weer met mijn vriend lopen. En toen uh... Ik zag hun daar weer binnen.
Rechter	Hmmhmm

Jeugdige verdachte	Toen riepen zij mij weer met die twee jongen en toen zeiden zij tegen mij: "Kom we gaan deze dingen openbreken." Dus ik zeg tegen hem: "Waarom?". Hij zegt tegen mij: "Gewoon". Dus we gingen... Ik sta daar zo en trappen die deuren open en toen ging ik weer weg met mijn vriend. Ik was klaar en die politieagent zei tegen mij zo van... hij dwong mij om te praten. Hij zegt tegen mij: "Je gaat praten of uh of uh je gaat niet naar huis meer en zo. En hij maakte mij bang en ik schaamde mij hoe ik dan... zeg maar dat ie... dus toen zei ik maar wat tegen hem. En toen ging hij dat schrijven.
Rechter	Ja, dus wat je nu eigenlijk zegt, uh, dat... want ik heb natuurlijk het proces verbaal gelezen van wat de politie heeft opgeschreven . En dat is trouwens heel veel wat er in deze zaak is geschreven. Het is een heel pakket papier, maar daar zitten ook verklaringen van jou bij en nou zeg jij dus eigenlijk tegen mij: "Wat er in die verklaringen staat van mij, dat klopt niet?".
Jeugdige verdachte	Nou niet allemaal. Want hij...
Rechter	Niet alles?
Jeugdige verdachte	Nee, want hij dwong mij om te praten.
Rechter	Maar hoe dwong hij jou dan?
Jeugdige verdachte	Hij keek mij boos aan en zo. Hij keek zo en zegt: "Jij gaat nu praten, want anders ga je niet naar huis." Hij maakte mij bang en zo.
Rechter	Hmm... want uhm... je hebt bij de politie uh gezegd van: "Ja, ik ben... He, in het begin... In het begin he... Van tevoren dan zeg je van: "Ik ben er een dag geweest en een dag voor de uitkijk." Dat is wat je in eerste instantie hebt gezegd he over hoe vaak je daar dan bent geweest. Dan verklaar je ook over (...). Die was daar bij? Bij die jongens? Die kleinen zijn dun, die via het hek aan de achterkant naar binnenging en die heeft dan de deur open gemaakt voor jullie zeg jij?
Jeugdige verdachte	Zijn...
Rechter	En toen heb jij gezegd we zijn in drietallen in de box geweest om te kijken of er wat lag.
Jeugdige verdachte	Ja. Nee, toen was ik er nog niet. Later kwam ik pas aan.
Rechter	Maar heb je gekeken dan in die kelderboxen om te kijken of er wat lag? Wat jullie zouden kunnen meenemen?
Jeugdige verdachte	Nee, ik heb niets gepakt. Niks
Rechter	Nee, er is bij jou ook verder niets aangetroffen. Ik heb jou ook niet... Ik heb ook niet in het dossier ... Maar de officier zal mij wel aanvullen of corrigeren als ik iets niet goed gelezen heb, maar ik heb ook niet tegen jou iets gevonden waaruit zou blijken dat jij met spullen hebt lopen sjouwen. Dus dat niet. Maar het gaat nu over wat jij zelf hebt gezegd. Uh van... Je zegt, nou we zijn in drie kelderboxen geweest om te kijken of er wat lag en als er spullen zouden hebben gelegen die mij wel hadden leuk gevonden dan hadden we ze wel meegenomen, dat zeg ik eerlijk.
Jeugdige verdachte	Ja, ik wist niet wat ik moest zeggen, want hij dwong mij om te praten.
Rechter	En uh dan zeg je: "Ok, ik ben uhh daar op die (...)straat twee keer op de gang geweest; ik heb een keer op de uitkijk gestaan he, zeg je dan weer, en (...) heeft twee breekijzers meegenomen. En (...) pannen en (...) heeft Nike Airmax schoenen meegenomen. Klopt dat? Dat je dat hebt verklaard ?"
Jeugdige verdachte	Nee.
Rechter	En dan heb je verder nog verklaard : "Ik heb nooit gezien dat ze de deur

	openkregen, maar ok, ik heb wel de deur op spanning gezet. Dat was de dag dat je was met (...) en (...). Ja, en dan heb je het dus over (...) breekijzers had meegenomen die ene keer. (...), (...) en (...) die waren er steeds bij. Die eerste en die tweede keer. En je zegt ook: "Ik heb niets meegenomen. Ik heb geen spullen meegenomen." En dan wordt natuurlijk gevraagd, want er zijn ook deuren vernield. Dan wordt natuurlijk ook aan jou gevraagd van nou hoe zit dat dan en hebben jullie deuren vernield en heb je dat gedaan. En dan zeg je nou het kan best zijn dat, dat er een deur een beetje los is gegaan. Het is... hij is niet opengegaan, hij zegt ik heb tegen vier, twee, drie of deuren getrapt
Jeugdige verdachte	Ja, hij zei tegen mij, iets van: ik heb niets opengetrapt, ik heb niets kapotgemaakt, heb je het ook niet een beetje losgemaakt. Ik zeg nee, dus hij ging verder.
Rechter	He, wat zeg je nou? Dat laatste, dat verstond ik niet.
Jeugdige verdachte	Hij zegt tegen mij: Heb jij deuren kapot gemaakt? Ik zeg hem: Nee, ik heb niet eens iets getrapt. Hij zegt nee ok, heb je die deurslot ook kapotgemaakt? Ik zeg: Nee, ik heb die deurslot heb je dat ook kapotgemaakt. Hij is wel een beetje losgegaan, ik weet niet. Ik weet niet.
Rechter	Ja, dat is uh, zeg maar wat je dan nu zegt. Bij de politie heb je toch iets anders gezegd. Nou ja goed dat heb ik gedaan, omdat ik gedwongen werd. Om dat zo te zeggen. Je zegt, ik heb gezegd: "Ik heb tegen deuren heb ik getrapt." Maar nu zeg je dat heb ik niet gedaan. En je zou in drie kelderboxen zijn geweest die al open waren. Dat klopt wel?
Jeugdige verdachte	Ja, die waren wel open.
Rechter	Hmm. Ja, nou ja, uh, er zijn natuurlijk veel verklaringen . (...) die heeft ook verklaringen afgelegd. Ik heb alleen niet daar uit kunnen halen over jou iets, want ja, het gaat ook over een langere periode, dus het lijkt er op dat een aantal jongens meerdere keren op... Soms misschien wel een keer, maar in wisselende samenstellingen in steeds naar die kelderboxen zijn geweest om daar spullen weg te halen of proberen spullen weg te halen. Weet jij daar van? Is daar over gepraat?
Jeugdige verdachte	Nee, daar werd niet over gepraat.
Rechter	He?
Jeugdige verdachte	Ze hebben daar niet over gepraat.
Rechter	Ging het verhaal niet door de buurt?
Jeugdige verdachte	Nee.
Rechter	Of bij de jongelui: van joh daar uh, zijn die en die bezig of uh dat is er uit gehaald. Heb je spullen gezien uit die kelderbox die gestolen zouden zijn?
Jeugdige verdachte	Nee. Ik heb die... ik heb die.. Ik was er ook nooit bij toen zij iets hebben gepakt.
Rechter	Hmm. Daar heb je ook niet over horen praten? Of heb je ook niet gezien later dat je spullen in handen hebt gehad?
Jeugdige verdachte	Nee.
Rechter	En... Je zei net van nou de eerste keer toen dacht ik van, want toen kwam ik er bij, en toen dacht ik van dit is niet goed... En toen ben ik weggegaan. Maar waarom ben je dan de tweede keer alsnog naar binnen gegaan?
Jeugdige verdachte	Omdat, ik ging weer lopen, en toen zag ik ze weer daar.
Rechter	Hmmhmm. Nou lekker laten lopen. Begrijp je waarom ik die vraag stel? Waarom ik het vraag? Omdat je eerst.. he.. eerst de eerste keer zeg je van nou dan ga ik mee en dan zie ik dat ze daar bezig zijn met dingen waarvan

	ik denk van nou dat is niet goed, dus daar moet ik bij wegblijven en ben ik weggegaan. En, maar de tweede keer he, loop je daar met je vriend en dan roepen ze je en dan ga je er toch weer naartoe.
Jeugdige verdachte	Ja
Rechter	Terwijl je weet van dat het niet klopt wat daar gebeurt en dan ga je wel naar binnen en ja... En dan is mijn vraag van waarom doe je dat dan?
Jeugdige verdachte	Ja, ze riepen gewoon naar binnen mij van kom. En toen zeiden zij van: Kom we gaan het proberen. En toen zei ik nee.
Rechter	Ja. Eens even kijken, ik heb een verklaring van (...) en (...) en die verklaart volgens mij ook niet tegen jou. (...) jouw naam noemt, maar ook niet heel duidelijk. Ook niet dat jij spullen hebt weggenomen. Dat kan ik nergens vinden. Ik kijk even naar de Officier van Justitie of er nog verklaringen liggen tegen (...).
Officier van Justitie	Volgens mij zegt (...) ook nog iets. Bladzijde..
Rechter	Nou goed, dat is wel bekend. (...) en (...) van de (...)straat.
Officier van Justitie	Ik ben daar ook geweest. Ik was toen met (...) en (...). We hebben alleen gekeken, toen zijn we weer naar buiten gegaan. Uh, de tweede dag hebben wij niets meegenomen, derde ook niet. Uh even kijken hoor.
	STE – 000 (4) – Wisselen van SD-kaart
Rechter	Kan dat kloppen? Dat is wat uh (...) zegt. Jij hebt zelf ook gezegd he dat je naar binnen bent geweest en meteen naar buiten bent gegaan, dat zou dan volgens hem op de derde dag zijn geweest, want de tweede dag zou jij er ook bij geweest zijn. Dan noemt hij jouw naam ook, met (...) en (...) en (...) van de (...)straat. En dan zegt hij: "We hebben met z'n allen toen getrapt en toen ging die uiteindelijk open." Kun je je dat herinneren, dat dat is gebeurd?
Jeugdige verdachte	Nee, natuurlijk niet.
Rechter	En verder? Heb ik het dan...?
Officier van Justitie	Ja, volgens mij wel in grote lijnen. Ik heb nog een vraag over (...) en zijn vrienden. Als dat..
Rechter	Ja natuurlijk, dat mag.
Officier van Justitie	Jij zei net: "Ik ben onder druk gezet door de politie.", maar uhm, want anders mocht ik niet naar huis. Maar goed, jij mocht sowieso niet naar huis.
Jeugdige verdachte	Hoe bedoelt u?
Officier van Justitie	Nou, in je eerste verklaring heb je gelijk al gezegd dat jij ook aan het trappen bent geweest. En dat was echt... nou toen was je koud twee uur binnen. Toen hadden ze je net daarvoor gevraagd: Wil je met een advocaat praten? Toen heb je gezegd: Nee dat hoeft niet.
Jeugdige verdachte	Nee dat heb ik niet gezegd hoor. Ik zeg tegen hem: moet je betalen?
Officier van Justitie	Sorry?
Jeugdige verdachte	Ik zeg tegen hem zo: hij kwam zo binnen in mijn cel... hij had mij daar zo gezegd: wil je een advocaat? Ik zeg tegen hem: ja. Hij zegt: maar moet je wel betalen daarvoor. Toen zeg ik: nee dan hoef ik niet dan.
Officier van Justitie	Even kijken. Nee, ik houd het voor me wat er in het dossier over zit, dat uh dat goed inmiddels is het anders maar toentertijd is het uhm even kijken op welke bladzijde dat is.. is aan jou gevraagd en toen zei jij van nee dat hoeft niet. En in jouw eerste verhoor zeg je gelijk al: wordt jou de vraag gesteld, jij geeft anderen de schuld en jij hebt zelf niets gedaan en dan zeg jij: ik heb wel een paar keer tegen de deur getrapt, maar die is nooit opengegaan. Niemand heeft de deur op spanning gezet, ik kreeg de deur

	niet open. Ik wilde wel dat de deur open ging. Dat heb jij niet gezegd?
Jeugdige verdachte	Nee.
Officier van Justitie	Waarom zet jij wel je uh je handtekening er onder?
Jeugdige verdachte	Ik weet niet. Hij ging voorlezen al die dingen, toen zei hij tegen mij ja zet je handtekening hier maar onder. En toen zette ik mij handtekening eronder.
Officier van Justitie	Ja. Nou wat ik een beetje gek vind is van: jij zegt de politie heeft het allemaal verzonnen, maar uhm want anders mocht ik niet naar huis, maar goed jij mocht sowieso niet naar huis, want je moest een hele dag blijven en uh, dus al zou je zeggen van nou de volgende dag heb ik dat pas verklaard , maar je hebt het eigenlijk gelijk verklaard .
Jeugdige verdachte	Wat?
Officier van Justitie	Nou dat jij tegen die deur hebt getrapt. Jij zegt, ik heb dat niet gezegd, maar goed... nou ja ik hou je maar voor wat de politie heeft opgeschreven. Dat zij jou dat wel hebben horen zeggen. Ik heb verder geen vragen. Dank u wel.
Rechter	Heeft u nog vragen over het feit? Of opmerkingen?
Advocaat	Nee, ik wil alleen weten hoe het gegaan is dat uh in verzekeringstelling . Met name dan uh dat stukje wat je net vertelde hoe uh dat de politie heeft gezegd over de advocaat. Ik vind het toch wel belangrijk dat je dat nog even vertelt, maar dat heeft hij al gedaan.
Rechter	Ja, maar daar komt u straks nog op terug.
Advocaat	Daar kom ik straks nog even op terug.
Rechter	Ja. Ok. Dan gaan we het hebben over jouw persoon. Hoe het met jou gaat. En... hoe gaat het met jou (...)?
Jeugdige verdachte	Goed.
Rechter	Ja? Gaat het goed, ook thuis? Ik kijk even naar jouw vader. Is dat zo? Hoe gaat het thuis?
Vader	Thuis is altijd goed.
	(...)
Rechter	Ok. En hoe gaat het op school?
Jeugdige verdachte	Eerst niet zo goed, maar nu gaat wel het goed.
Rechter	Gaat het nu beter? Want ik heb hier een rapport van de Raad voor de Kinderbescherming en dat is niet zo heel erg goed he, wat daar in staat over hoe jij je gedraagt op school?!
Jeugdige verdachte	Da's vroeger.
Rechter	Nou dat is nog niet zo heel erg lang geleden dat ze dat schrijven hoor. Dat is van een paar maanden geleden. Dus zo lang geleden is dat niet. Dus hoe zit dat nou?
Jeugdige verdachte	Nu gaat het heel goed.
	(...)
Rechter	Nou zegt de Raad voor de Kinderbescherming van ja uh (...) moet een beetje strak gehouden worden he. Die moet gewoon ook een beetje wat meer regels krijgen en daarom zegt de Raad : "Misschien is het dan wel goed dat als die een ... naast een dubbele werkstraf af en toe ITB-criem zou krijgen. Ken je dat ITB-criem ? Heb je daar over gehoord?"
Jeugdige verdachte	Nee.
Rechter	Dat is een uh programma van drie maanden en dan uh ja dan wordt er uh heel strak naar jou gekeken en dan moet je allerlei afspraken maken over

	dingen en doen van de Jeugdreclassering en dan is dat om jou een beetje in het gareel te krijgen. Wat vind je daar van? Want de Raad maakt zich wel een beetje zorgen over jou.
Jeugdige verdachte	Stom dat ik af en toe spijbelen.
Rechter	Ja. Hier staat in dit rapport , dat is van januari; slechte cijfers op school, grensoverschrijdend gedrag. Dat vindt de Raad zorgelijk. Hij spijbelt, komt regelmatig te laat en is in 2009 nog geschorst omdat hij een meisje onzedelijk heeft betast.
Jeugdige verdachte	Dat van die spijbelen, dat was geen spijbelen, omdat de directeur tegen zei uh dat de docent ziek was.
Rechter	Oh
Jeugdige verdachte	Want die dag daarvoor was hij ziek.
	(...) 2x raad
Rechter	Dan gaat de Officier nu zeggen wat zij er van vindt en dan daarna jouw raadsman en dan daarna mag jij nog iets zeggen.
Officier van Justitie	Dank u wel. Ja, kunnen we nou bewijzen uh dat jij daar dingen hebt gestolen samen met anderen of of dat je dat hebt geprobeerd? Nou jij zelf hebt gezegd van nou: "Ik heb bij de politie wel misschien, staat in het politierapport wel iets opgeschreven, maar het klopt niet helemaal wat er staat. Ik ben er eigenlijk alleen maar bij geweest. Maar uhm als ik het zo lees, heb je bij de politie andere dingen gezegd. Jij zegt: ja ik ben onder druk gezet. Nou als ik kijk naar hoe dat is gegaan bij de politie dan uh hebben zij jou eerst gevraagd: wil jij er een advocaat bij hebben? En dat vraagt dan de meneer waar je, toen je gelijk op het bureau bent aangekomen uh je bent voorgeleid voor een we noemen dat een hulpofficier door zijn (?) bij de politie en die heeft jou gevraagd wil je een advocaat en toen heb jij gezegd nee dat hoeft niet. En toen daarna een paar uur later hebben zij nog aan jou gevraagd van joh wil je anders dat je ouders er bij zijn. Want jij hebt net gezegd dat het geld kost, maar je ouders kosten geen geld. Maar goed, dat uh dat hoeft ik ook nog niet. En uh en dan iets daarna zeg je nou ja dat heb ik je net voorgehouden, dat je wel tegen deuren getrapt hebt en op zitting zeg je nee hoor dat klopt niet. Ik ben onder druk gezet. Ja, maar mevrouw de Kinderrechter, mogen we die verklaring nou gebruiken dan uh volgens de huidige uh regelgeving uhm uh moeten ze gewoon wachten op de advocaat. Dat is uh nu is dat veranderd. Daar is het aan hem gevraagd. Dus ook al laten we die of zegt u van nou ik vind dat aan die verklaring gebreken kleven dan uh dan blijven er nog twee verklaringen over. Dat zijn namelijk de verklaringen van (...) en (...) die allebei uhm en (...) wordt gevraagd van joh zeg nou eens wie er allemaal een deur kapot hebben gemaakt en dan noemt hij ook de naam van (...) uit de (...)straat die deuren kapot heeft gemaakt en ook (...) op bladzijde (...) zegt dat we een deur open hebben gekregen met z'n allen en dat (...) daar bij waren en dat ze het eerst alleen hebben geprobeerd en dat dat niet lukte. Ja en dan vind ik het verhaal dat (...) hier op zitting vertelt: ik ben er alleen maar geweest en ik ben weer weggegaan, dan denk ik ja als je daar dan twee dagen daar bent geweest dan en al die andere jongens ook allemaal hebben verklaard dat ze er waren om eens te kijken wat er in die kelderboxen lag of er nog iets leuks lag om mee te nemen. Ja dat maakt dan toch dat ik wel vind dat er voldoende bewijs is alles bij elkaar. Dat (...) wel degelijk daar is geweest om ook te kijken van nou misschien kunnen we wel een deur openmaken en eens kijken wat we mee kunnen nemen en dat vind ik een poging tot diefstal met braak in vereniging , als ik dat in moeilijke woorden uitdruk en dat vind ik een strafbaar feit. En ik vind ook dat jij dus verantwoordelijk bent voor het kapotmaken van die deuren, omdat jullie met z'n allen geprobeerd hebben die deur open te maken en

	<p>dan krijg je ook dat die deuren, dus ook dat het door jou komt dat die deuren kapot zijn gegaan met z'n allen. Ik vind dat twee strafbare feiten en ja toen ik je dossier las dacht ik nog nou ja goed een jongen die eerlijk zijn verantwoordelijkheid neemt en jij zegt nu van die verklaring moeten we niet gebruiken. Mochten we die niet gebruiken... Ik moet wel zeggen dat ik vind dat ik het een beetje... Ja als ik ook het rapport van de Raad lees en zoals jij je nu opstelt dat ik wel denk van nou ik maak mij wel een beetje zorgen om jou. Jij zegt: het gaat hartstikke goed op school, ik ga nu goede cijfers halen, nou ik hoop dat je dat vast kunt houden, want dat is wel belangrijk. En met dit soort dingen: je hebt er helemaal niks aan. Je ziet het. We zitten hier vandaag er over te praten, dat is niet leuk, je ouders vinden het niet leuk, er moet een advocaat komen om jou te verdedigen en en je hebt hier helemaal niks aan. Nee. Uh in het rapport staat ook dat ze vinden dat jij begeleiding nodig hebt onder andere door ITB-criem. Nou ik denk dat uh dat een goed idee is. Dus mevrouw de Kinderrechter ik zal u vragen om (...) te veroordelen tot een werkstraf van 60 uur te vervangen door 30 dagen jeugddetentie, waarvan 20 uur te vervangen voor 10 dagen jeugddetentie voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar met aftrek van het voorarrest. Nou je hebt 1 nachtje op het politiebureau gezeten, dus daar gaan dan twee uur vanaf en dan zouden er 38 uren overblijven nu om te werken en daarbij ook de bijzondere voorwaarden van begeleiding door de Jeugdreclassering, waarvan 1 maand hulp door ITB. Uh de eerste drie maanden door ITB-criem.</p>
Rechter	Ja, dank u wel. Dan is het woord aan de raadsman .
Advocaat	<p>Dank u wel mevrouw de Kinderrechter. Ja, de verklaringen van (...). Hoe is dat nou gegaan? Hij zegt zelf dat het onder druk is gebeurd. Ja, uiteraard is daar niets van terug te vinden in het proces verbaal. Uh wat we wel terugzien is dat de raadsman pas na het eerste verhoor bij (...) is geweest en dat had niet mogen gebeuren. De raadsman had daar eerder moeten zijn. Daar komt nog eens bij ... dat de agent voorwaarden aan heeft gesteld, namelijk: je mag best een advocaat spreken maar dan kost dat geld. Uiteraard is daar ook niets van terug te vinden in het proces verbaal. Toch vind ik dat er aanknopingspunten zijn om deze verklaring, ook gelet op de jonge leeftijd van (...), buiten beschouwing te laten wat betreft de bewijsmiddelen. Uhm wat zijn dan overige bewijsmiddelen? Er zijn een heel aantal verklaringen in het dossier. Uhm, alleen (...) noemt een keer tussen neus en lippen door de naam van (...) als iemand die er bij was, maar wat zijn aandeel is dat volgt niet uit de verklaring. Dan is er nog (...) die is uitgebreid verklaard op pagina (...), waar we het net ook al even over hadden. Uh nog op zijn verklaring pagina (...) komt (...) helemaal niet voor. Terwijl het toch wel ook weer over de tweede en derde keer gaan. Uhm de Officier van Justitie zegt van: ja, uhm, (...) verklaart dat jullie dat samen hebben gedaan, maar uit de plausibele verklaring dat wat nauwgezetter leest, leest u eigenlijk dat (...) alleen maar wordt genoemd als de jongen die er bij was en vervolgens dat (...) en (...) en (...) wat delen en daaruit komt het woordje "met z'n allen" naar voren. Uh het kan heel kul zijn dat in het moment zich, zoals hij zelf verklaart, is weggelopen en dat die anderen met z'n allen, want er waren meerderen, dat zij tegen de deur hebben aangetrapt. Kortom, uhm, is er wel voldoende bewijs om (...) te veroordelen? Ik vind uh van niet: uh, zijn aandeel is te gering en er kan niet bewezen worden dat hij uh iets heeft meegenomen, dat zegt de Officier van Justitie zelf ook, dus het primaire tenlasteleggend feit 1 kan niet bewezen worden, maar ook dat hij heeft meegedaan aan de pogingen om iets mee te nemen, vind ik ook niet dat bewezen kan worden. Uhm cliënt is er wel geweest en het is kwalijk wat er allemaal is gebeurd, alleen het kan niet bewezen worden dat het aandeel van de cliënt daarin dusdanig is dat daar een strafrechtelijke veroordeling op moet volgen. Uhm mocht u toch</p>

	van mening zijn dat de cliënt wordt veroordeeld, moet worden veroordeeld, dan verzoek ik u rekening mee te houden dat hij net twaalf jaar is, of nu net dertien, maar ten tijde van de tenlastelegging nog twaalf, uhm dat hij al straf heeft gekregen: twee weken huisarrest en dat hij ja uh bij de verkeerde groep vrienden hing en daardoor in deze kwalijke situatie is gekomen. Ik dank u.
Rechter	Ja, dank u wel. Nog reactie van de Officier?
Officier van Justitie	Een heel kleine opmerking nog. Bij het tweede verhoor daarvoor was de advocaat natuurlijk wel geweest en dat zegt ie: waarom ging jij daar dan naar binnen? Om te kijken of er spullen waren, even kijken of ze leuk waren en anders hadden we ze meegenomen. Ja, dat zegt ie dan op bladzijde (...) en op dat moment worden er ook uh deuren uh uh wordt er tegenaan getrapt en als we dan kijken wat (...) vindt dat deuren opentrappen is, dan is dat ook dat ze daadwerkelijk opengaan. Dus als dat niet lukt dan, dan maak ik daar uit op dat hij dat geen opentrappen vindt. Dus dat de deur helemaal opengaat dat vindt hij opentrappen. Ja, dus ik uh moet u zeggen dat (...) wel een beetje een andere uh verklaring heeft over wat dan opentrappen is, zoals wat we uh voor een poging diefstal bewezen zouden kunnen verklaren.
Advocaat	Geen reactie hierop
Rechter	Ok. Jij mag nog iets zeggen. Is er nog iets wat jij wilt zeggen?
Jeugdige verdachte	Ja, ik heb er spijt van wat ik heb gedaan.
Rechter	Ok, dan zal ik nu mijn uitspraak hier doen. Ja, (...) uh ik zal jouw eerste verklaring bij de politie buiten beschouwing laten, maar dan vind ik nog wel dat er voldoende bewijs is om jou voor het tweede, dus uh de vernieling van deur uhm, om je daar voor aansprakelijk te houden samen met anderen. Dus van het eerste feit spreek ik je van vrij. Dus je krijgt niet een veroordeling voor die diefstal die zou zijn gepleegd en ook niet voor die poging inbraak. Daar staat te weinig voor in het dossier om jou daar van te kunnen beschuldigen, maar uh wel voor de vernieling van de, of in ieder geval 1 deur.

Observatielijst Jeugdstrafrechtstelsysteem		No.:4
Algemeen		
Naam Observator:		Naam Rechter(s):
Start:14.00 6 april	Eind:15.00	Naam Officier van Justitie / Parketsecretaris:
Jeugdstrafrecht /volwassenenstrafrecht		
Bijzonderheden (ruis):		Processuele voorschriften
		Cautie: JA - Uitleg door rechter: JA - Maakt de verdachte gebruik van zwijgrecht: NEE
Beschrijving setting (plattegrond) Rb:		Uiting onschuldpresumptie: JA / NEE

	Schending van pressieverbod: Weinig 1 2 3 4 5 Veel		
Gegevens jeugdige verdachte			
Leeftijd: 1996	Geslacht: M	Etniciteit:	
Ontkennende verdachte: JA		First Offender: JA	
Soort zitting:		Voorarrest: JA / NEE	
Delictsomschrijving: openlijke geweldpleging		Eis (of aanbod): Tools for you (2) Werkstraf, 20 uur (3)	
<ul style="list-style-type: none"> - Is het strafbaar feit bewezen verklaard: <li style="padding-left: 20px;">Nee - Uitspraak / Vervolg: vrijspraak - Geeft rechter duidelijk mogelijkheid tot instellen van beroep: JA / NEE 			
NVT			
Aanwezigen			
	Aanwezig	Reden voor afwezigheid	Ouders / Verzorgers:
Rechter 1	X		- Vader
Rechter 2			- Moeder
Rechter 3			- Anders, namelijk:
Griffier	X		
Officier van Justitie/ parketsecretaris	X		Overige familieleden:
Raadsman	X		- Broer
Jeugdige verdachte	X	Twee jongens aanwezig	- Zus
Ouders / verzorgers	X	Beide moeders aanwezig	- Grootouder(s)
Overige familieleden			- Anders, namelijk:
Slachtoffer			Deskundigen:
Getuigen			- Raadsonderzoeker
Deskundigen			- Jeugd reclasseerder
Tolk			
Overigen	X	studenten	- Maatschappelijk werker
			- Anders, namelijk:
Communicatie			
	Rechter	Officier	Raadsman
Tempo (laag – hoog)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Volume (zacht – hard)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Articulatie (onduidelijk – overdreven)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Intonatie (vriendelijk – streng)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Moeilijkheidsgraad (te makkelijk – te moeilijk)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Gebruik van jargon (niet – veel)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Gebruik van afkortingen (niet – veel)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

Verduidelijking (niet - veel)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
Doorvragen (niet - veel)	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5

Aantekeningen

- rechter geeft uitleg over laatste woord
- rechter roept ontkennende verdachte tot de orde, zegt twijfel te hebben
- rechter vraagt veel door
- OvJ: liegen zij allemaal en jullie tweeën niet?
- Rechter heeft aandacht voor hobby → minibikes
- OvJ gebruikt in laatste betoog veel jargon